

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра юридичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
Полковник поліції
Станіслав ГУСАРЄВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА В ОРГАНІЗАЦІЯХ

для підготовки фахівців ступеня вищої освіти магістр
за спеціальністю 053 «Психологія»
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Статус дисципліни – вибіркова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Галузь знань – соціальні та поведінкові науки (05)
Спеціальність – психологія (053)
Освітня програма – психологія
Форми здобуття вищої освіти – заочна
Мова навчання – українська
Форма підсумкового контролю – екзамен

Київ – 2021

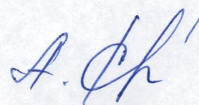
Робоча програма з навчальної дисципліни «Психологічна служба в організаціях» складена для здобувачів вищої за спеціальністю «Психологія» відповідно до програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальністю 053 «Психологія» за заочною формою навчання.

Розробник:

Оксана Христюк – викладач кафедри юридичної психології, магістр психології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри юридичної психології
Протокол від 25.02.2021 № 11

**Завідувач кафедри
юридичної психології**

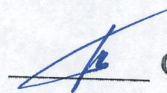

Олена КУДЕРМІНА

Схвалено науково-методичною радою Національної академії внутрішніх справ

Протокол від 22.03.2021 року № 8

Голова науково-методичної ради

Станіслав ГУСАРЄВ

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами.
(Додаток _).

протокол засідання кафедри від

____.____.202_ № ____

Завідувач кафедри

Олена КУДЕРМІНА

протокол науково-методичної ради

від _____.____.202_ № ____

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

Робоча програма переглянута на 202 /202 н.р. без змін; зі змінами
(Додаток _).

протокол засідання кафедри від

____.____.202_ № ____

Завідувач кафедри

Олена КУДЕРМІНА

протокол науково-методичної ради

від _____.____.202_ № ____

Голова НМР

Станіслав ГУСАРЄВ

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Програму навчальної дисципліни «Психологічна служба в організаціях» розроблено для здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальністю «Психологія» відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» спеціальності «Психологія» (053) для заочної форми навчання.

Предметом дисципліни є вивчення сукупності актуальних і потенційних підходів щодо своєчасного виявлення і корекції психологічних проблем як для загального емоційного благополуччя окремо взятої особистості, так і для профілактики виникнення можливих психосоматичних порушень у населення в цілому.

Міждисциплінарні зв'язки: "Методологічні та теоретичні основи психології", "Психологічний супровід професійної діяльності в організаціях та на підприємстві", «Профорієнтація та профвідбір», «Професійно-психологічна підготовка».

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Історія розвитку психологічних служб в Україні
2. Організаційна психологія та ефективність діяльності організації
3. Психологія груп в організаціях
4. Професійна підготовка та розвиток особистості практичного психолога

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета курсу полягає у сприянні становленню професійної компетентності майбутніх практичних психологів шляхом ознайомлення із специфікою психологічної служби як основної ланки збереження психічного здоров'я громадян України.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологічна служба» є:

- озброєння поглибленими знаннями щодо системи знань загальнотеоретичного, методологічного, психологічного характеру, необхідних для формування професійно-психологічного досвіду використання спеціальних знань та самовдосконалення особистості; формування практичних навичок і умінь щодо використання науково обґрунтованих форм, методів і засобів професійної психології

- формування відповідального, ініціативного ставлення до своїх обов'язків, усвідомлення себе як професіонала, психолога-практика.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- зміст та структуру психологічної служби;
- нормативно-правову базу психологічної служби;
- напрями діяльності та функції психологічної служби;
- права та посадові обов'язки спеціалістів психологічної служби;

- напрями та види професійної діяльності практичного психолога;
- вимоги до особистості та професійної діяльності практичного психолога.

уміти:

- здійснювати планування власної професійної діяльності;
- вирішувати практичні завдання у професійній діяльності;
- використовувати отримані з різних дисциплін знання для здійснення психопрофілактичної, психодіагностичної, психокорекційної складової професійної діяльності;
- оформлювати документацію, складати плани, програми, звіти роботи практичного психолога.
- працювати з літературними джерелами, виступати з доповідями, демонструючи знання, отримані на лекції та під час самостійної підготовки, брати участь у дискусіях.
- 1.4. Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти:
 - *Інтегральна компетентність*
 - Здатність вирішувати складні завдання та проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення дослідження та (або) здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.
 - *Загальні компетентності*
 - ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
 - ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
 - *Фахові компетентності*
 - ФК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
 - ФК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
 - ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
 - *Додаткові фахові компетентності, визначені за освітньою програмою:*
 - ФК11. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги особам (групам осіб) у складних життєвих ситуаціях.
 - *Програмні результати навчання*
 - ПРН4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
 - ПРН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

- ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
- *Додаткові програмні результати навчання, визначені за освітньою програмою:*
- ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/ 4 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття та на сайті кафедри юридичної психології.

2. Структура навчальної дисципліни

1. Історія розвитку психологічних служб в Україні
2. Організаційна психологія та ефективність діяльності організації
3. Психологія груп в організаціях
4. Професійна підготовка та розвиток особистості практичного психолога

Тема 1. Історія розвитку психологічних служб в Україні

Періодизація розвитку практичної психології в Україні. Виникнення і розвиток психологічних служб. Етапи становлення психологічної служби в Україні. Концептуальні засади створення та функціонування психологічної служби в Україні. Вивчення і використання передового зарубіжного та вітчизняного досвіду.

Тема 2. Організаційна психологія та ефективність діяльності організації

Необхідність переходу від психології управління до організаційної психології. Теорія менеджменту. Психологія менеджменту. Психологія управління. Організаційна психологія та психологія управління: спільні риси та відмінності.

Предмет та основні завдання організаційної психології. Розвиток організаційної психології в Україні. Програма розвитку організаційної психології та економічної психології в Україні в контексті європейської інтеграції. Діяльність Української Асоціації організаційних психологів і психологів праці.

Особливості академічної та практичної організаційної психології. Призначення академічної та практичної організаційної психології. Психологічна допомога як головна мета практичної організаційної психології. Зміст психологічної допомоги. Співвідношення змісту психологічної допомоги особистості та різних видів діяльності практичного психолога.

Тема 3. Психологія груп в організаціях

Загальне поняття про групу як структурний елемент організації. Поведінка і діяльність людей у групах. Головні ознаки групи. Характеристики групи з точки зору управління. Організаційна структура групи. Соціальна структура групи. Соціально-демографічна структура групи. Професійно-кваліфікаційна структура групи. Комунікативна структура групи. Моделі комунікативних мереж. Співвідношення «індивідуального» і «групового» в управлінні організаціями. Психологічні особливості спільної діяльності в організації. Психологія відповідальності в організації.

Тема 4. Професійна підготовка та розвиток особистості практичного психолога

Особистість практичного психолога. Професійне становлення особистості практичного психолога. Психологічний аналіз діяльності практичного психолога. Напрями професійної захищеності психолога. Конфлікти з якими стикається працівник психологічної служби у професійній діяльності та шляхи їх подолання. Кваліфікаційні вимоги до працівників психологічної служби. Класифікація професійних умінь практичного психолога та їх характеристика. Професійне зростання фахівця психологічної служби. Напрями психологічної підготовки практичного психолога.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань «Соціальні та поведінкові науки» (05) Спеціальність: «Психологія» (053)	Вибіркова
Кількість розділів – 1		Рік підготовки:

Загальна кількість годин – 120		2-й	
		Семестр	
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних - самостійної роботи здобувача вищої освіти – 120	Ступінь вищої освіти: магістр	3-й	
		Лекції	
		4 год.	
		Семінарські	
		8 год.	
		Практичні	
		6 год.	
		Самостійна робота	
		102 год.	
		Вид контролю:	
екзамен			

3. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

№ з/п	Назви тем	Всього годин	В т.ч. аудиторних			Самостійна робота
			Лекції	Семінари	Практичні заняття	
1.	Історія розвитку психологічних служб в Україні	24	2	2		20
2.	Організаційна психологія та ефективність діяльності організації	24		2	2	20
3.	Психологія груп в організаціях	36	2	2	2	30
4.	Професійна підготовка та розвиток особистості практичного психолога	36		2	2	32
Всього по дисципліні:		120	4	8	6	102
Форма підсумкового контролю – екзамен						

4. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Історія розвитку психологічних служб в Україні

Семінарське заняття – 2 год.

1. Періодизація розвитку практичної психології в Україні.

2. Виникнення і розвиток психологічних служб.
3. Етапи становлення і розвитку психологічної служби в Україні.

Література: [4, 16, 21, 24, 27-29, 34]

Тема 2. Організаційна психологія та ефективність діяльності організації

Семінарське заняття – 2 год.

1. Організаційна психологія та психологія управління: спільні риси та відмінності.
2. Предмет та основні завдання організаційної психології.
3. Розвиток організаційної психології в Україні.
4. Співвідношення змісту психологічної допомоги особистості та різних видів діяльності практичного психолога.

Практичне заняття – 2 год.

Мета заняття:

- 1) ознайомлення з основними методами організаційної психології які може використовувати працівник психологічної служби.
- 2) зміст та форми надання психологічної допомоги фахівцями психологічної служби та основні напрями психологічної підготовки практичного психолога.

Тема 3. Психологія груп в організаціях

Практичне заняття – 2 год.

Мета заняття: ознайомитись із основними складовими соціально-психологічного клімату в організації, опрацювавши наступні позиції:

1. Соціальна група як структурний елемент організації.
2. Організація як середня соціальна група.
3. Малі соціальні групи в організації.
4. Динаміка групи.
5. Групові ефекти.
6. Рівні розвитку групи.
7. Причини конфліктів в організації і можливість управління ними.
8. Виробничі конфлікти: причини виникнення, значення для організації.
9. Міжособистісні конфлікти: причини виникнення, значення для організації.
10. Методи управління конфліктами.
11. Практичний аналіз конкретних ситуацій.

Література: [5-11, 13, 14, 20, 22, 26, 30-33]

Тема 4. Професійна підготовка та розвиток особистості практичного психолога

Семінарське заняття – 2 год.

1. Професійне становлення особистості практичного психолога.
2. Конфлікти з якими стикається працівник психологічної служби у професійній діяльності та шляхи їх подолання.
3. Класифікація професійних умінь практичного психолога та їх характеристика.

Практичне заняття – 2 год.

Мета заняття:

- 3) ознайомлення з основною документацією працівника психологічної служби.
- 4) шляхи зростання фахівця психологічної служби та основні напрями психологічної підготовки практичного психолога.

Література: [3, 5-11, 13, 14, 17, 18, 20, 22, 26, 30-33, 35, 37]

5. Завдання самостійної роботи

Вимоги до організації самостійної роботи студентів та структура навчальних завдань визначаються робочими навчальними програмами дисципліни.

Основними завданнями самостійної роботи студентів є підготовка і виконання поточних навчальних завдань, а також самостійне вивчення окремих питань дисципліни. Самостійна робота передбачає також підготовку відповідей на наступні запитання.

1. Обґрунтуйте доцільність виділення понять «ставлення до праці» та «особистість працівника» як базового терміна системи категорій психології організацій
2. Розкрийте роль організацій в економічному, політичному, ідеологічному житті суспільства
3. Дайте характеристику параметрів на основі яких складають структуру організації
4. Опишіть спільне та відмінне у процесах керівництва та лідерства
5. Роз'ясніть зв'язок між розвитком організації як системи і як малої соціальної групи
6. Встановіть співвідношення понять «організаційна поведінка», «організаційна культура», «корпоративна культура»
7. Назвіть основні чинники підвищення мотивації праці в організації
8. Складіть порівняльну таблицю особливостей спільної та індивідуальної діяльності в організації
9. Дайте психологічну оцінку функціям конфлікту в соціальних організаціях
10. Назвіть визначальні фактори зовнішнього і внутрішнього середовища, які впливають на організаційну культуру

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ

Основними методами навчання є лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна робота, виконання поточних контрольних завдань, виконання тестових завдань, підготовка реферативних повідомлень. Оцінка якості засвоєння навчальної програми з дисципліни «Психологічна служба в організаціях» включає поточний контроль успішності, виконання самостійної роботи та складання підсумкового іспиту.

Для поточного контролю засвоєння навчального матеріалу, що вивчається під час аудиторних занять і особливо у процесі самостійної роботи, передбачена контрольна робота, порядок проведення та зміст якої наводяться в робочих навчальних програмах з урахуванням специфіки напряму підготовки здобувачів ступеню вищої освіти.

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття про психологічну службу в організаціях, завдання та функції психологічної служби.
2. Необхідність переходу від психології управління до організаційної психології.
3. Домінуючі напрямки роботи психологічної служби за кордоном (за В.Г. Панком).
4. Правова база психологічної служби України.
5. Поняття про національну систему соціально-психологічної служби.
6. Структура психологічної служби.
7. Професійно-етичні принципи діяльності психологів центрів психологічної служби.
8. Соціально-психологічні проблеми функціонування організації.
9. Організація як соціально-економічна система.
10. Роль структури організації в її життєдіяльності.
11. Загальна характеристика моделей сучасних організацій.
12. Особливості оформлення кабінету практичного психолога.
13. Функції ведення документації на клієнтів психологічної служби.
14. Склад «особової справи» клієнта.
15. Основні види, форми та принципи документування.
16. Просвітницька діяльність організаційних психологів.
17. Діагностична діяльність організаційних психологів.
18. Експертна діяльність організаційних психологів.
19. Прогностична діяльність організаційних психологів.
20. Профілактична діяльність організаційних психологів.
21. Психокорекція у діяльності організаційних психологів.
22. Психологічна консультація у діяльності організаційних психологів.
23. Технологічний підхід в діяльності психологів.
24. Сутність технології в діяльності організаційних психологів.

25. Особливості гуманітарних і психологічних технологій.
26. Психолого-організаційні технології.
27. Інтерактивні техніки.
28. Роль інтерактивних технік в реалізації технологічного підходу.
29. Рольові ігри в діяльності організаційного психолога.
30. Тренінги в діяльності організаційного психолога.
31. Стадії життєвого циклу організації та їх характеристика.
32. Психологічні особливості функціональних та поведінкових характеристик ролей в організації.
33. Поняття про психологічну сумісність в організаціях.
34. Поняття про психологічний клімат в організації.
35. Психологія управління нововведеннями в організації.
36. Поняття про комунікації і її основні характеристики
37. Комунікативні процеси в організації.
38. Основні елементи комунікаційного процесу
39. Групові рішення як необхідні компоненти діяльності організацій
40. Типи групових рішень
41. Комунікативні бар'єри в організації
42. Управління інноваціями в організації.
43. Взаємодія особистості і групи.
44. Динаміка групи.
45. Групові ефекти.
46. Рівні розвитку групи.
47. Конструктивний і деструктивний розвиток взаємовідносин.
48. Феномени групової життєдіяльності
49. Психологія корпоративної культури в організації.
50. Розвиток корпоративної культури в Україні.
51. Організаційна культура: елементи, функції, типи
52. Психологія іміджу організації.
53. Роль зовнішніх і внутрішніх комунікацій у формуванні іміджу організації.
54. Організаційний клімат. Його визначення, компоненти.
55. Фактори формування організаційного клімату.
56. Взаємозв'язок організаційного клімату і організаційної поведінки.
57. Організаційний і соціально-психологічний клімат: подібність, відмінність.
58. Фактори формування соціально-психологічного клімату.
59. Конфлікти в організації та їхня роль у розвитку організації
60. Особливості протікання конфліктів в ієрархічних організаціях
61. Особливості протікання конфліктів в індивідуалістських організаціях
62. Особливості протікання конфліктів в консолідуючих або колективістських організаціях
63. Особливості протікання конфліктів в конкуруючих організаціях
64. Значення та можливості використання інституту медіаторства.
65. Керівник у ролі третейського судді.

66. Чутки та їх класифікація. Шляхи запобігання чуткам
67. Основні форми організації діяльності психологів на підприємстві.
68. Специфіка роботи психологічної служби у різних типах організацій.
69. Завдання практичного психолога інклюзивної освітньої системи.
70. Специфіка завдань практичного психолога в залежності від типу медичного закладу.
71. Особливості роботи психологічної служби у дошкільному закладі.
72. Психологічна служба і ВНЗ.
73. Психологічна служба центрів телефонного консультування.
74. Особливості роботи психологічної служби у школах-інтернатах для дітей з особливими потребами.
75. Психологічна служба центрів допомоги населенню в екстремальних випадках.
76. Особливості роботи із залежними клієнтами.
77. Психологічна підтримка осіб похилого віку (особливості роботи геронтопсихологічних служб).
78. Особливості роботи практичного психолога у соціальному сиротинці.
79. Професійно важливі якості (вимоги до особистості) практичного психолога.
80. Освітньо-кваліфікаційна характеристика психолога в організаціях.
81. Методи фахової підготовки психологів.
82. Проблема особистісного зростання психологів.
83. Напрями психологічної підготовки практичного психолога.
84. Мотивація надання психологічної допомоги.
85. Професійне зростання практичного психолога в організаціях.
86. Конфлікти з якими стикається працівник психологічної служби у професійній діяльності
87. Професійне вигорання практичного психолога в організаціях.
88. Професійна деформація практичного психолога в організаціях.
89. Напрями професійної захищеності психолога
90. Особливості оформлення робочого кабінету психолога в організаціях та на виробництві.

8. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль – 60				Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	40	100
10	10	20	20		

9. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в	Оцінка за національною	Оцінка за шкалою ECTS
----------	------------------------	-----------------------

балах	шкалою	Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

10. Рекомендована література (до всіх тем)

1. Балл Г.А. Психология в радиогуманистической перспективе: Избранные работы / Г.А. Балл. – К.: Основа, 2006. – 408 с.
2. Балл Г.О. Внутрішня свобода особи і особистісна надійність в контексті гуманізації освіти / Г.О. Балл // Культурологічні та психологопедагогічні проблеми гуманізації освіти. Науково-методичний збірник. – К., Рівне, 2003. – Вип. 2. – С. 39-60.
3. Біла О.Г. Соціально-психологічні детермінанти особистісного становлення психолога-практика // Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка. – К., 2003. – Т.V. – Ч.6. – С. 18-22.
4. Болотнікова І.В. Розвиток ідеї цілісного дослідження дитини в українській педології 20-30-х років ХХ століття: дис. канд психол. наук.: 19.00.01 / І.В. Болотнікова. – К.: ІПАПН, 2004. – 186 с.
5. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика (изд. 4-е, испр. и доп.) / А.Ф. Бондаренко. – К.: Освіта України, 2007. – 332 с.
6. Верко С.С. Психолог в організації: «за» і «проти» // Актуальні проблеми психології: Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. – Т. Ч. – К., 2002. – С. 207-211.
7. Вірна Ж.П. Мотиваційно-сміслова регуляція у професіоналізмі психолога: Монографія / Ж.П. Вірна. – Луцьк: Вежа, 2003. – 320 с.
8. Головка Н.О., Данелян Л.Є., Довгалик І.С., Комар Т.О., Кучеровський О.К. Соціально-психологічна робота з дітьми та молоддю з особливими потребами: Метод. рек. / Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді. – К.: Держсоцслужба, 2005. – 108 с.
9. Горностаї П.П. Личность и роль: Ролевой подход в социальной психологии личности / П.П. Горностаї. – К.: Интерпресс ЛТД, 2007. – 312 с.
10. Документація психолога. / Упорядник Т. Гончаренко. – К.: Редакції Загальнопедагогічної газети, 2003. – 120 с.
11. Етичний кодекс психолога. Прийнятий на 1 установчому з'їзді Товариства Психологів України 20.12.1990 р. в м. Києві.

12. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України / [Упоряд. Панок В.Г., Цушко І.І., Обухівська А.Г.]. – К.: Шк. світ. 2008. – 256 с.
13. Корекційно-виховні заходи в системі підготовки психолога-практика / [Уклад.: С.М. Аврамченко, Т.І. Білуха, І.В. Євтушенко, Ч.П. Зажирко та ін.; За ред. Ю.В. Тимошенка]. – Ялта: Кримський гуманітарний університет, 2007. – 86 с.
14. Кравцова Е.И. Психологическая служба в дошкольном учреждении: Учеб. пособ. – Луганск: Янтарь, 2003.
15. Легка Л.М., Семенча Л.Г. Організація діяльності психологічних служб: Навчальний посібник – Львів: «Новий Світ – 2000», 2009. – 372 с.
16. Максименко С.Д. Генезис существования личности // С.Д. Максименко. – К.: «КММ», 2006. – 240 с.
17. Марінушкіна О.Є. Порадник практичного психолога / О.Є. Марінушкіна, Ю.О. Замазій. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 240 с.
18. Моляко В.А. Творческая конструкторология (пролегомены) / В.А. Моляко. – К.: Освіта України, 2007. – 388 с.
19. Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2009 № 616 «Про внесення змін до Положення про психологічну службу системи освіти України».
20. Настільна книга шкільного психолога / Авт.-уклад. О.Є. Марінушкіна. – Х.: Вид-во «Ранок», 2010. – 288 с.
21. Основи практичної психології: Підручник для студ. ВНЗ / [В.Г. Панок, Т.М. Титаренко, Н.В. Чепелева та ін.]. – К.: Либідь, 2006. – 536 с.
22. Панок В.Г. Психоконсультативні стратегії діяльності практичного психолога системи освіти: навч.-метод. посібник / В.Г. Панок, В.Я. Чаплак, Д.Д. Романовська; [за наук, редакцією В.Г. Панка]. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 232 с.
23. Панок В.Г. Психологічна служба вищого навчального закладу (організаційно-методичні аспекти) / В.Г. Панок, В.Д. Острова. – К.: «Освіта України», 2010. – 230 с.
24. Панок В.Г. Психологічна служба: Навчально-методичний посібник для студентів і викладачів. – Кам'янець-Подільський: ТОВ Друкарня Рута, 2012. – 488 с.
25. Панок В.Г. Психологія життєвого шляху особистості: Монографія / В.Г. Панок, Г.В. Рудь. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 280 с.
26. Панок В.Г. Стратегія розвитку психологічної служби систем освіти України: Методичний посібник / В.Г. Панок, І.І. Цушко. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 128 с.
27. Проблеми психологічної герменевтики / Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України [Н.В. Чепелева (ред.)]. – К.: Міленіум, 2004. – 276 с.
28. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно-центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату):

- Навчально-методичний посібник / В.В. Рибалка. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 204 с.
29. Рибалка В.В. Теорії особистості у вітчизняній психології та педагогіці: Навчальний посібник / В.В. Рибалка. – Одеса: Букаєв В.В., 2009. – 575 с.
30. Рибалка В.В. Честь і гідність особистості як предмет діяльності практичного психолога / В.В. Рибалка. – К.: Шк. світ, 2010. – 128 с.
31. Рогов Е. Н. Настольная книга практического психолога: Учебное пособие: В 2 кн. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРОГРЕСС, 2002. – Кн. 1: Система работы психолога с детьми разного возраста. – С. 154-270.
32. Сидоренко І.С. Актуальні напрямки роботи психолога в організаціях малого бізнесу // Актуальні проблеми психології. Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. – Т.IV. – К., 2002. – С. 211-213.
33. Сурмин Ю.П. Теория социальных технологий: Учеб. пособие / Ю.П. Сурмин, Н.В. Туленков. – К.: МАУП, 2004. – 608 с.
34. Тепляков Н.Н. История психологии (Атомистическая теория Демокрита или математические начала психологии) / Н.Н. Тепляков. – Одесса: «Летопись и К°», 2006. – 176 с.
35. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. за ред. Карамушки Л.М. – К.: Інкос, 2005.
36. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності / Т.М. Титаренко. – К.: Либідь, 2003. – 376 с.
37. Чепелева Н.В. Наративні психотехнології / [Чепелева Н.В., Смутьсон М.Л., Шиловська О.М., Гуцол С.Ю.]: Н.В. Чепелева (заг. ред.). – К.: Главник, 2007. – 144 с.
38. Чепелева Н.В. Соціально-психологічні чинники розуміння та інтерпретації особистого досвіду: монографія / Н.В. Чепелева, Т.М. Титаренко, М.Л. Смутьсон, В.В. Андрієвська та ін. // АПН України; Інститут психології ім. Г.С. Костюка / [Наталія Василівна Чепелева (ред.)] – К.: Педагогічна думка, 2008. – 255 с.
39. Яценко Т.С. Глубинная психология. Тенденция к психологической смерти: диагностика и коррекция: [Монография] / Т.С. Яценко, А.В. Глузман, И.В. Калашник: под ред. Т.С. Яценко. – К.: ВИЦА ШКОЛА-XXI, 2010. – 231 с.
40. Яценко Т.С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: навч. посіб. / Т.С. Яценко. – К.: Вища школа 2006. – 382 с.